

مقررات‌گذاری و نظارت بر بانک‌ها پس از بحران مالی جهانی*

مهدی صارم**

دومین نشست^۱ تحلیل تحولات اقتصاد جهانی با موضوع «تحولات اخیر در بانکداری مرکزی و نظارت بر بانک‌ها»، در تاریخ ۱۳۸۹/۸/۱۰ در بانک مرکزی برگزار شد. دکتر احمد عزیزی و دکتر فرهاد نیلی سخنرانان این نشست بودند. دکتر عزیزی به بررسی «مقررات‌گذاری و نظارت بر بانک‌ها (بخش مالی) پس از بحران مالی جهانی» و دکتر نیلی به بررسی «تحولات اخیر در بانکداری مرکزی» پرداختند. آنچه می‌خوانید گزارشی است از سخنرانی دکتر احمد عزیزی با عنوان «مقررات‌گذاری و نظارت بر بانک‌ها».

مقدمه

مالی به‌وجود آمد که علت آن ضعف در مدیریت نقدینگی مؤسسات مالی بود. ضعف در مدیریت نقدینگی به دلایلی از جمله قیمت‌گذاری نادرست، ناپایداری تأمین منابع بانک‌ها، ناپایداری استراتژی‌ها و

هدف این تحقیق، یافتن راه‌حل‌های مناسب برای عبور از بحران اخیر است که برای رسیدن به آن لازم است ابتدا ریشه‌های بنیادین این بحران را شناسایی کرد. بحران مالی اخیر از بحران در بخش

* گزارش سخنرانی دکتر احمد عزیزی در سمینار تحولات اخیر در بانکداری مرکزی و نظارت بر بانک‌ها، پژوهشکده پولی و بانکی، آبان‌ماه ۱۳۸۹
** کارشناس ارشد پژوهشی، گروه مدل‌سازی، پژوهشکده پولی و بانکی.

در جهان و به‌طور خاص در بریتانیا راهکارهایی برای مقابله با بحران اتخاذ شده است که از جمله آنها وضع قوانین و اعمال نظارت بر بانک‌ها می‌باشد. این امر می‌تواند به دو صورت باشد، وضع قوانین، و نظارت بر بانک‌ها

بحران کنونی شناخته می‌شوند:

۱-۱. عدم تعادل در اقتصاد جهانی، که شروع آن با بحران در

بخش مالی می‌باشد.

۲-۱. کج‌فهمی خطر مالی و قیمت‌گذاری غلط محصولات مالی:

کج‌فهمی به این مفهوم است که خطر مالی به درستی درک نشد و علت اصلی آن قیمت‌گذاری اشتباه محصولات مالی بود.

۳-۱. ناپایداری تأمین نقدینگی و الگوهای تجاری ناپایدار بانک‌ها.

۴-۱. انباشت بدهی در کل بخش‌های مالی جهان (نسبت اهرمی ناپایدار): بدهی بیش از حد در سطح خانوار، بنگاه‌ها و همچنین در سطح کلان اقتصاد به همراه نسبت‌های اهرمی ناپایدار، باعث افزایش مشکلات شد.

۵-۱. رشد بانکداری نظارت نشده (خارج از ترازنامه یا بانکداری سایه): رشد بانکداری سایه‌ای در آمریکا و افزایش مؤسساتی که یا نظارت کمی بر آنها می‌شد و یا اصلاً تحت نظارت نبودند، به گسترش بحران کمک کرد.

۲. اقدامات بریتانیا و جهان: قوانین و طرح‌های نظارتی پیشنهادی

اقدامات کشورهای جهان برای دخالت با بحران بیشتر در بخش مالی و نظارت بر آن می‌باشد. بحران اخیر نشان داد که عصر عدم دخالت دولت در اقتصاد تمام شده است و برای آینده، عصر مداخلات شدید دولت در بخش مالی شروع شده است. این تغییر رویه در اقتصاد جهان به صورت زیر در حال اجرا می‌باشد:

بریتانیا: در بریتانیا این اقدامات به صورت تغییر رویه در نظارت بر بخش مالی و تغییر راهبرد به صورت نظارت بر بنگاه‌ها می‌باشد.

اتحادیه اروپا: در سطح اتحادیه اروپا این تغییر در روند نظارت به صورت تأسیس دو نهاد نظارتی می‌باشد:

الگوهای تجاری که بانک‌ها و مؤسسات تجاری اتخاذ کردند، ایجاد شد. از آنجا که این عوامل عمدتاً به بخش مالی مربوط می‌شود، بنابراین اقدامات صورت‌گرفته برای رفع بحران نیز در حوزه مالی است. بیشتر این اقدامات برای شفافیت در اقتصاد و بازار مالی، به‌خصوص نهادهای بزرگ مالی مانند بانک‌ها می‌باشد.

در جهان و به‌طور خاص در بریتانیا^۲ راهکارهایی برای مقابله با بحران اتخاذ شده است که از جمله آنها وضع قوانین و اعمال نظارت بر بانک‌ها می‌باشد. این امر می‌تواند به دو صورت باشد، وضع قوانین و نظارت بر بانک‌ها. پس از بحران، بیشتر توجهات به سمت وضع قوانین بر بانک‌ها بوده است و در کشورهای پیشرفته، نهادهای نظارتی در حال گرفتن قدرت قانونگذاری از پارلمان‌ها می‌باشند.

در اینجا، مقررات‌گذاری و نظارت بر بانک‌ها (بخش مالی) که پس از بحران مالی جهان به‌وجود آمد را در چهار بخش مطرح می‌کنیم که شامل موضوعات زیر می‌باشد:

۱. اجماع عمومی در مورد عوامل بنیادین بحران مالی جهانی.

۲. اقدامات بریتانیا و جهان: قوانین و طرح‌های نظارتی پیشنهادی.

۳. اقدامات نهادهای نظارتی: شامل سرمایه، مدیریت نقدینگی، ایمن‌سازی بانک‌ها، پاداش و مالیات بانک‌ها.

۴. اصلاح نظارت بر بخش مالی در بریتانیا: نهادها، اهداف، ابزارها و سازماندهی (کمیته‌ها، نهادهای نظارت بر بنگاه‌ها، نهاد نظارت بر بازارها و حمایت از مصرف‌کنندگان، نقشه راه برای گذر از آرامش و ثبات به دوره بحران).

۱. اجماع عمومی در مورد عوامل بنیادین بحران مالی جهانی

در مورد عوامل ایجاد بحران اقتصادی در جهان، بیشتر نگاه‌ها معطوف به بخش مالی است. از این منظر عوامل زیر به‌عنوان عوامل اصلی

- تأسیس نهاد نظارتی اتحادیه اروپا.

- تأسیس هیأت اروپایی نظارت بر خطر منظم در بخش مالی.

آمریکا: در آمریکا قانون اصلاح وال استریت و حمایت از مصرف‌کننده مصوب سال ۲۰۱۰ به اجرا درآمده است.

جهانی: در سطح جهانی تأسیس هیأت ثبات مالی جهانی با عضویت گروه ۲۰+ به تصویب رسیده است.

۳. حیطة اقدامات نهادهای نظارتی

اقدامات نظارتی، برای مؤسسات مالی بزرگ که دارای اثرگذاری قابل توجهی بر بازار می‌باشند، طراحی شده است. بدین منظور اقدامات نهادهای نظارتی، کنترل و نظارت بر چهار مورد زیر است که از میان آنها نقدینگی و سرمایه از اهمیت خاصی برخوردارند، کما اینکه عدم مدیریت صحیح نقدینگی یکی از عوامل مهم در بحران بود.

۱-۳. نقدینگی: کوتاه‌مدت و بلندمدت.

۲-۳. سرمایه: میزان و شرایط احراز.

۳-۳. ایمن‌سازی بانک‌ها: سرمایه حائل، محدودکردن معاملات (سفته‌بازانه) با خطرپذیری مستقیم بنگاه‌ها، تغییر اجباری ساختار بانک‌ها (جدایی عملیات تجاری از عملیات سرمایه‌گذاری)، وصیتنامه بنگاه.

۴-۳. پاداش و مالیات بانک‌ها: مالیات بر ترازنامه بانک‌ها، پاداش و مالیات پاداش.

موارد فوق برنامه مصوب کمیته بال^۳ و هیأت ثبات مالی^۴ (شامل مقررات نقدینگی، الزامات کفایت سرمایه، نظارت بر بنگاه‌های مالی مهم، بهبود سیستم‌های رتبه‌بندی و شفافیت و همگون‌سازی مشتقات محصولات مالی) است که توسط رهبران کشورهای گروه ۲۰+ در

بحران مالی اخیر از بحران در بخش مالی به‌وجود آمد که علت آن ضعف در مدیریت نقدینگی مؤسسات مالی بود. ضعف در مدیریت نقدینگی به دلایلی از جمله قیمت‌گذاری نادرست، ناپایداری تأمین منابع بانک‌ها، ناپایداری استراتژی‌ها و الگوهای تجاری که بانک‌ها و مؤسسات تجاری اتخاذ کردند، ایجاد شد

نوامبر ۲۰۱۰ تنظیم و ارائه شده است.

۳-۱. نقدینگی

هدف این است که برای نقدینگی در کوتاه‌مدت و بلندمدت استاندارد ایجاد شود. برای ایجاد این استاندارد در نقدینگی کوتاه‌مدت، در سطح کشورهای گروه ۲۰+ توافق حاصل شده اما هنوز این توافق برای نقدینگی در سطح بلندمدت حاصل نشده است.

۱-۱-۳. کوتاه‌مدت: هدف این است که در بحران‌های شدید، بانک‌ها بتوانند بدون مراجعه به بانک مرکزی و دولت، نیازهای خالص خود را برآورده نمایند و منابع با کیفیت بالای نقدینگی، باید قدرت لازم جهت پوشش ۳۰ روز خالص مصارف در موقعیت‌های فشار نقدینگی^۵ را داشته باشند.

۲-۱-۳. بلندمدت: تنها یک تفاهم کلی به وجود آمده است و آن این است که در وقوع بحران، مراجعه به بانک مرکزی و دولت به حداقل برسد.^۶

۳-۲. سرمایه

پس از بحران، گفتگوها درباره سرمایه با مذاکرات بال ۳ همزمان شد و

(ارقام به درصد)

جدول ۱-۱ - واسنجی^۷ چهارچوب سرمایه تحت معاهده بال ۳

جمع سرمایه	سرمایه درجه یک	حقوق صاحبان سهام (پس از کسورات)	
۸/۰ (۸)	۶/۰ (۴)	۴/۵ (۲)	حداقل
۲/۵ (۰)	۲/۵ (۰)	۲/۵ (۰)	حائل حافظ سرمایه
۱۰/۵ (۸)	۸/۵ (۴)	۷/۰ (۲)	حداقل سرمایه و حائل
		۲/۵ - ۰ (۰)	سرمایه حائل ضد دوره‌ای*

*سهم عادی و سایر حقوق صاحبان سهام یا هر نوع دیگر سرمایه با قابلیت کامل جذب زیان

(ارقام به درصد)

اول ژانویه ۲۰۱۹	۲۰۱۸	۲۰۱۷	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	
		مهاجرت به پایه یکم (Pillar ۱)			اجرای موازی از اول ژانویه ۲۰۱۳ تا اول ژانویه ۲۰۱۷ درج اطلاعات از ۲۰۱۵			نسبت اهرمی	
۴/۵۰	۴/۵۰	۴/۵۰	۴/۵۰	۴/۵۰	۴	۳/۵۰			حداقل نسبت سرمایه سهام عادی
۲/۵۰	۱/۸۷۵	۱/۲۵	-۱/۶۲۵						حائل حفظ سرمایه
۷/۰۰	۶/۳۷۵	۵/۷۵	۵/۱۲۵	۴/۵۰	۴	۳/۵۰			سرمایه و حائل (دو مورد فوق)
۱۰۰	۱۰۰	۸۰	۶۰	۴۰	۲۰				دوره انتقالی کسورات از سرمایه درجه یک
۶	۶	۶	۶	۶	۵/۵۰	۴/۵۰			حداقل سرمایه درجه یک
۸	۸	۸	۸	۸	۸	۸			حداقل کل سرمایه
۱۰/۵۰	۹/۸۷۵	۹/۲۵	۸/۶۲۵	۸	۸	۸			حداقل کل سرمایه و حائل
از ۲۰۱۳ به مدت ۱۰ سال به تدریج انجام خواهد شد								حذف سرمایه‌های فاقد شرایط احراز سرمایه درجه ۱ و ۲	
				شروع اعمال استاندارد				دوره تحت نظر داشتن	نسبت پوششی نقدینگی Liquidity coverage ratio
	شروع اعمال استاندارد							دوره تحت نظر داشتن	نسبت نقدینگی باثبات Stable funding ratio

سرمایه که در صورت بروز بحران، سهام عادی کمتر در معرض خطر قرار گیرد. در این صورت با جذب زیان در این حوزه، اصل سرمایه حفظ خواهد شد.

۳-۳. ایمن‌سازی بانکها

به منظور ایمن‌سازی بانکها، هنگام وقوع بحران، توصیه‌های زیر ارائه شده است:

۳-۳-۱. سرمایه حائل: بانکها باید مؤسسات ایمن‌تری باشند و برای این منظور باید الزامات سرمایه^۹ بیشتر را رعایت کنند که این الزامات برای بانکهای بزرگ بیشتر است.

۳-۳-۲. محدودکردن معاملات با خطرپذیری مستقیم بنگاهها (سفته‌بازان / Trading): باید معاملات سفته‌بازانه که دارای ریسک بالایی هستند محدود شوند و از طرفی در محاسبات کفایت سرمایه، وزن ضریب ریسک این‌گونه معاملات محاسبه گردد.

باعث شد که محورهای این نشست تغییر یابد. برای سرمایه، در مورد میزان آن و شرایط احراز آن تغییراتی به وجود آمد.

۳-۲-۱. میزان و شرایط احراز: به علت دارا بودن قابلیت حداکثری جذب زیان، تأکید بیشتر بر سهام عادی است.

۳-۲-۲. سرمایه حائل جهت حفظ اصل سرمایه: که باید به میزان خاصی باشد و برای مؤسساتی که خطر بحران در آنها بیشتر است، این مقدار سرمایه باید بیشتر باشد.

۳-۲-۳. سرمایه حائل ضد دوره‌ای:^۸ حفظ کردن یک مقدار بیشتر

به دلیل اینکه بحران اخیر دارای پیامدهای سنگین مالی بر دولت‌ها بوده است، دولت‌ها به این سمت رفتند که هزینه بحران‌های احتمالی آینده را از مالیات بر ترازنامه بانکها تهیه کنند و همچنین مقداری از هزینه‌های پرداخت شده در گذشته را جبران نمایند

♦♦
در سیستم جدید نظارت، قرار است به روش‌های مبتنی بر قضاوت، نسبت به روش‌های مکانیکی و بوروکراتیک، توجه بیشتری شود. در این رویکرد نظارت بر بنگاه‌ها، از نظارت مبتنی بر تکمیل پرسشنامه‌های سطحی به تحلیل عمقی و راهبردی خطر تغییر یافته است

♦♦
 پادش مدیران مالیات وضع شد. مرتبط نمودن حقوق با خطر معاملات، ارتباط پادش با ریسک ترازنامه، به تعویق انداختن پادش‌های بزرگ تا معلوم شدن نتیجه خطر معاملات مربوط و عودت نمودن پادش در صورت زیان‌دهی آتی از جمله اقدامات در این زمینه می‌باشد.

۴. اصلاح نظارت بر بخش مالی در بریتانیا

در بریتانیا تصمیم گرفته شد رویه نظارت بر بخش مالی تغییر یابد. این تغییر راهبرد به صورت نظارت مبتنی بر بنگاه‌ها و همچنین متمرکز کردن بنگاه‌های پراکنده می‌باشد. در گذشته شکافی میان مقررات و سازماندهی نظارت وجود داشت و به دلیل نبود ابزارهای قانونی و عدم قبول مسئولیت نظارت از سوی نهادهای ذی‌ربط، نظارت احتیاطی کلان اقتصادی به خوبی انجام نمی‌شد.

نظام نظارتی سه‌جانبه^{۱۱} بریتانیا (متشکل از خزانه‌داری، بانک مرکزی و نهاد نظارت بر بخش مالی FSA) در نیل به اهداف خود در بحران اخیر دچار شکست‌های مهمی شد، زیرا یک شکاف در تحلیل سیستم کلان احتیاطی وجود داشت. در این نظام سه‌جانبه، هیچ نهاد واحدی مسئولیت، اختیارات و قدرت نظارت بر کل بخش مالی را نداشت؛ زیرا متمرکز کردن آنها در یک نهاد مستقل، این مشکل را داشت که یک قدرت بزرگ غیردموکراتیک، در یک کشور دموکراتیک به وجود می‌آمد.

۵. اصلاح نظام نظارتی سه‌جانبه

در اصلاحیه جدید نظام نظارتی بریتانیا، وظایف نهادهای مرتبط تغییر یافت. بانک مرکزی عهده‌دار نظارت احتیاطی کلان^{۱۲} می‌باشد، که وظایف آن شامل حفظ ثبات مالی کلان، نظارت احتیاطی در سطح خرد^{۱۳} و مسئولیت هماهنگی سطوح کلان و خرد می‌باشد. یک نهاد مستقل حمایت از مصرف‌کنندگان و نظارت بر بازارها به وجود آمد که هدف آن هدایت ساختار بازار و شرکت‌کنندگان در آن است. همچنین قانون‌گذاری جهت اعطای قدرت قانون‌گذاری ثانوی به وزارت

۳-۳-۳. تغییر اجباری ساختار بانک‌ها (جدایی عملیات تجاری یا Trading از عملیات سرمایه‌گذاری): در اصلاحیه وال استریت آمده است و در انگلستان نیز تصویب شده است.

قانون اصلاح مالی ایالات متحده، بانک‌های بزرگ را به جدایی عملیات با خطرپذیری مستقیم مجبور می‌کند. در انگلیس نیز اقداماتی برای بررسی این موضوع شروع شده است. همه اینها به این معناست که در آینده برای بانکداری به سرمایه بیشتری نیاز است.

۳-۳-۴. وصیت‌نامه بنگاه^{۱۰}: وصیت‌نامه در صورت ورشکستگی بانک‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد که با وقوع بحران چگونه از آن شرایط خارج شوند و اگر در توان آنها نیست، چگونه سریعاً تسویه شده و از بازار خارج شوند. همچنین قوانین ورشکستگی به صورتی تغییر می‌یابد که از بین بردن مؤسسات ورشکسته سریع باشد. همه اینها برای این است که تکلیف مؤسساتی که خیلی سالم نیستند، مشخص گردد.

۳-۴. پادش و مالیات بانک‌ها

۳-۴-۱. مالیات بر ترازنامه بانک‌ها: به دلیل اینکه بحران اخیر دارای پیامدهای سنگین مالی بر دولت‌ها بوده است، دولت‌ها به این سمت رفتند که هزینه بحران‌های احتمالی آینده را از مالیات بر ترازنامه بانک‌ها تهیه کنند و همچنین مقداری از هزینه‌های پرداخت شده در گذشته را جبران نمایند.

۳-۴-۲. تعیین پادش و مالیات پادش: برای جلوگیری از برخی پادش‌های کلان در سیستم بانکی و همچنین انحرافات احتمالی، بر

جدول ۳- گذار از دوره آرامش به دوره بحران

مدیریت بحران	بروز خطر	دوره آرامش	نهاد مربوطه
مسئولیت کلی تصمیم‌گیری در مورد اموال عمومی و تعهدات بین‌المللی	برنامه‌ریزی اقتصادی	سیاست اقتصادی و مالی	خزانه‌داری
نقدینگی اضطراری	تأمین نقدینگی	سیاست پولی، بانکداری مرکزی و زیرساخت کلیدی	بانک
	امکان استفاده از ابزار احتیاطی کلان در مقابله با تهدید پدیدار شونده	نظارت بر خطرها، آسیب‌پذیری‌ها و نامصونیت‌ها؛ استفاده از ابزار احتیاطی کلان	کمیته سیاست مالی
حکم به راه‌اندازی نظام مخصوص حل و فصل و مداخلات در بحران	نظارت شدید و مداخله	نظارت احتیاطی عادی بر بنگاه‌ها	نهاد نظارت احتیاطی
حل و فصل بحران (Resolution)	برنامه‌ریزی اقتصادی		واحد حل و فصل (Resolution)

خزانه‌داری اعطا شد.

۶. تمرکز مستمر در تحلیل احتیاطی کلان و اقدامات مورد نیاز

در تحلیل جدید، بانک مرکزی باید نظارت احتیاطی^{۱۴} را به صورت مستمر زیر نظر داشته باشد و به اشکال مختلف پاسخگو باشد و باید به انتشار گزارش‌هایی در این زمینه اقدام نماید. همچنین هماهنگی نظارت احتیاطی کلان با نظارت بر بنگاه‌ها و نظارت بر رفتار حرفه‌ای در بخش مالی از دیگر الزامات این اصلاحیه جدید می‌باشد.

برای ارتقای ثبات بخش مالی و کل اقتصاد، بهبود بازجهندگی^{۱۵} عمومی بخش مالی در نظر گرفته شده است، به این صورت که باید نظارت احتیاطی به گونه‌ای باشد که اگر بازار و مؤسسات تحت فشار قرار گرفتند، بتوانند به وضعیت اولیه خود برگردند که این هدف اولیه نظارت احتیاطی کلان می‌باشد.

هدف از اعطای قدرت قانون‌گذاری به خزانه‌داری، حصول به دو هدف بهبود بازجهندگی و ثبات مالی - اقتصادی می‌باشد، زیرا لازم است قدرت کافی قانون‌گذاری جهت انتخاب ابزار مختلف سیاست‌های احتیاطی کلان در شرایط مختلف در اختیار مجریان قرار گیرد. ابزارهای پیشنهادی به منظور تحقق دو هدف ثبات بخش مالی و بهبود بازجهندگی عبارت‌اند از: الزامات افزایش سرمایه ضد دوره‌ای، تغییر وزن ضرایب خطر، تعیین حد اهرمی (سقف استقراض)، ذخیره‌گیری

آینده‌نگر (با در نظر گرفتن زیان‌های محتمل)، وثایق مورد نیاز و کنترل‌های اعتباری کمی و ذخایر مورد نیاز.

این موارد مبین آن است که با افزایش ضریب ریسک، به سرمایه بیشتری نیاز است. دو مورد آخر مواردی است که در اقتصاد ایران معمول می‌باشد و در انگلستان در دهه ۱۹۸۰ منسوخ شد. اما در بسته نظارتی جدید این دو مورد نیز به مجموعه ابزارها اضافه شده‌اند؛ به این منظور که سیاستگذار از ابزارهای متنوعی برای نظارت برخوردار باشد. به منظور ایجاد تعامل سیاست پولی با سیاست مالی، دو قانون جدید تصویب شده است، عضویت متقابل اعضای کمیته‌های سیاستگذاری مالی و سیاستگذاری پولی - مدیرعامل نهاد نظارت احتیاطی بر بنگاه‌ها عضو کمیته سیاست پولی نخواهد بود - و ترتیب و توالی جلسات که هر دو کمیته را قادر به لحاظ نمودن تصمیمات کمیته دیگر می‌کند.

در سیستم جدید نظارت، قرار است به روش‌های مبتنی بر قضاوت، نسبت به روش‌های مکانیکی و بوروکراتیک، توجه بیشتری شود. در این رویکرد نظارت بر بنگاه‌ها،^{۱۶} از نظارت مبتنی بر تکمیل پرسشنامه‌های سطحی به تحلیل عمقی و راهبردی خطر تغییر یافته است. تمرکز این وظایف و همچنین یکپارچه کردن نظارت احتیاطی کلان در بانک مرکزی انجام می‌شود که نهاد نظارت احتیاطی بنگاه‌ها در قالب یک شخصیت حقوقی مستقل به صورت سازمان تابعه بانک مرکزی می‌باشد. نظارت احتیاطی مبتنی بر قضاوت از طریق ساختار

حقوقی جدید نهاد نظارت احتیاطی بنگاه پیگیری می‌شود.

نهاد نظارت بر بازارها و حمایت از مصرف‌کنندگان یک نهاد مقتدر حامی مصرف‌کننده است که از یک طرف متمرکز بر سلامت احتیاطی بنگاه‌ها است و از طرف دیگر دقت کافی نسبت به رفتار حرفه‌ای بنگاه‌ها در بازارهای خرده‌فروشی و عمده‌فروشی را دنبال می‌کند.

هدف این سیستم برای پیشگیری و پیش‌بینی بحران، در جدول ۳ آمده است. در این جدول وظایف هر نهاد تعریف شده است. وظیفه خزانه‌داری تعیین سیاست‌های کلان می‌باشد. هر کدام از نهادهای بانک مرکزی وظیفه خاص خود را دارند. وظیفه واحد حل و فصل این است که در شرایط بحران مؤسساتی که دیگر امید به بهبود آنها نیست را کنار بگذارد مگر اینکه از قبل و در برنامه‌ریزی اقتضایی، برنامه دیگری در نظر گرفته شده باشد.

در سطح اتحادیه اروپا برای بهبود نظارت بر بخش مالی، دو نهاد تأسیس شدند: نهاد نظارتی اتحادیه اروپا^{۱۷} و هیأت اروپایی نظارت بر خطر منظم^{۱۸} در بخش مالی.

نهاد نظارتی اتحادیه اروپا که در جولای ۲۰۱۰ به تصویب رسید، سه مرجع را برای امر نظارت بر بخش مالی در نظر می‌گیرد. مرجع اول نهاد بانکی اروپا^{۱۹} نام دارد که وظیفه آن نظارت بر بخش بانکی اروپا می‌باشد. مرجع دوم نهاد بیمه و بازنشستگی اروپا^{۲۰} است که وظیفه آن نظارت بر بیمه در اروپا می‌باشد و مرجع سوم نهاد بازار و تأمین اجتماعی اروپا^{۲۱} است که امر نظارت بر بازارها را بر عهده دارد.

در آمریکا قانون اصلاح وال استریت و حمایت از مصرف‌کنندگان از جولای ۲۰۱۰ تصویب شده است. این قوانین دارای یک دوره انتقالی طولانی می‌باشند، زیرا برای تطبیق بازار و مؤسسات و مردم با قوانین جدید به یک دوره زمانی نیاز است.

در ایران، از تحولات نظارتی اتفاق افتاده در جهان استفاده نشده است و البته در جهان دوران‌هایی از نظارت بر بخش مالی گذشته است که ایران آن دوران را ندانسته است. مشخص نیست که آیا می‌توان بدون تجربه این دوران به سطح بالاتری از نظارت رسید یا نه. اگرچه این نوع نظارت، دادن قدرت به یک نهاد غیردموکراتیک است اما دارای انعطاف بوده و در درون خود دارای عدم تمرکز وظایف می‌باشد، به این صورت که در بانک مرکزی، وظایف مختلف نظارتی به هیأت‌های مختلف سپرده می‌شود.

پی‌نوشت‌ها:

۱- این نشست از سلسله کنفرانس‌های ماهانه پژوهشکده پولی و بانکی می‌باشد.
۲- در بحران اخیر، بریتانیا از پیشروترین کشورها در امر مقابله با بحران و شناسایی عوامل آن بوده است.

۳- فعال‌ترین نهاد بین‌المللی در زمینه نظارت بانکی، کمیته بال (بازل) است. این کمیته مرکب است از نمایندگان ارشد بانک‌های مرکزی تعدادی از کشورهای عمده صنعتی دنیا از جمله: آلمان، انگلستان، ایتالیا، فرانسه، آمریکا، سوئیس، سوئد، ژاپن، کانادا و لوکزامبورگ که معمولاً هر سه ماه یک بار توسط بانک تسویه بین‌المللی (BIS) در دبیرخانه دائمی آن در شهر بازل سوئیس تشکیل جلسه می‌دهد. به دلیل تشکیل جلسات مذکور در شهر بازل این کمیته به کمیته بازل معروف شده است. کمیته بازل دارای قدرت قانونی نیست، لکن اکثر کشورهای عضو به‌طور ضمنی موظف به اجرای توصیه‌های آن هستند.

4- Financial Stability Board (FSB)

5- Severe Stress Scenario

۶- قرار است این تفاهم‌نامه در سال ۲۰۱۸ اجرایی گردد.

7- Countercyclical Capital Buffer

8- Calibration

9- Capital surcharge

10- Living Will

11- Triparties

12- Macroprudential

۱۳- که از تجزیه FSA و برای نظارت خرد در سطح بنگاه‌ها برای مؤسسات بزرگ پدید آمده است.

14- Prudential

15- Resilience

16- Compliance

17- The European Supervisory Authorities (ESAs)

18- The European Systemic Risk Board (ESRB)

19- European Banking Authority (EBA)

20- European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIPOA)

21- European Securities and Market Authority (ESMA)